

Hans Madsens erindringer:

Hans Madsen er født i begyndelsen af 1900-tallet og købte statshusmandsbrug på Marienhoff i sidste halvdel af 1920'erne. Adressen i dag er Marienhoffvej 24 a. Sammen med hustruen Olga drev de i mange år dette husmandssted.

Hans Madsens ejendom ca. 1950, - i dag Marienhoffvej 24 A. Hvor køerne står samlet lidt til højre i billedet, går Poppelvej 64-74 ind.

Hans Madsen skriver i sine erindringer (*formidlet af arkivleder Knud Jensen i lokalarkivmidtjursland.dk*):

"Min far fortalte mig, at han omkring år 1900 tærskede med plejl i den store lade på Gl. Ryomgård. Da var daglønnen 1 kr. om vinteren og 1,50 kr. om sommeren. Laden står der endnu og er fredet. På den tid hørte gården Marienhoff under Gl. Ryomgård.

I 1916 ejedes Marienhoff af en kreditforeningsdirektør fra Viborg og blev drevet af dennes søn. Gården var på godt 400 tdr. land, mark og eng og lidt skov. Af folkehold var der en forvalter, 5-6 karle og nogle daglejere. Omkring 1920 tillige nogle polakpiger i den travle tid i roerne.

Vel på grund af den store arbejdsløshed kom der nu loven om udstykning af nogle af de gamle gårde. Den gik på at staten satte lån i jord og bygning, og det blev de såkaldte statshuse. Der blev udstykket ca. 30 på Marienhoff.

For at komme i betragtning hed det sig, at man skulle fremvise et bevis for kommissionen på 2000 kroner, vel for at kunne tilså jorden og lidt til besætning. Omtalte beløb skulle

attesteres af bank eller sparekasse eller en kendt person.

En mand havde fået samlet pengene og viste dem til sognerådsformanden, som sagde: "A ka' skryv, at A er dem forevist, men A ved ik', om du ejer dem". Vedkommende husmand boede i mange år på sin ejendom.

I 1926 var der så de 30 familier boende på jorden, og det var alle fattige folk. Der kom ikke frikadeller på bordet hver dag, men koen gav mælk, hønsene æg, kartofler og grøntsager groede på marken og man slagtede vel også en gris hvert år.

Jeg husker endnu omkring 1920, da den første mejetærske kom til landet. Det var til én af de store gårde på Lolland, og der stod i avisen, at sådan en maskine var ikke brugbar her i landet - det var kun på de store prærier i Amerika. Ca. 50 år efter var der vel ikke mange landbrug, der fik høstet uden omtalte maskine, og så kan man jo spørge, om udviklingen er gået for stærkt!

I 1927 købte jeg to dejlige islandske heste på et marked i Allingåbro. Priserne på hestene var 385 kroner, men hvis jeg selv ville trække dem hjem, skulle jeg få dem for 380, så jeg trak dem hjem til Marienhoff.

Tiden indtil 1930 var ellers ret god, men så kom den store landbrugskrise, og alt raslede ned. En slagtegris kostede ca. 36 kr., en stor ko ca. 50 kr. og byg 6 kr. pr. td. Slagteren fra Ryomgård kørte hver uge rundt med kød til 16 øre pundet.

Den situation kunne jo ikke blive ved. Nu satte landboforeninger, husmandsforeninger og regeringen sig sammen og vedtog en lov, som ikke skal omtales her. Men nu kom svinekort, der skulle følge grisene til slagteriet. Prisen blev da 100 kroner - altså mere end det dobbelte. Det blev det lille landbrug, der fik det forholdsvis største antal. Til det store landbrug, der skulle sælge korn, blev prisen hævet fra 6 til 12 kr. pr. td. Det blev en ret god tid for husmændene, der også resulterede i at man fik bygget forsamlingshuset på Marienhoff.

Det var nu en rolig tid indtil 1940, da krigen brød ud. Det blev en streng tid for hele landet. Alt blev rationeret - brød, sukker, kaffe, mel. Man lærte at spare, men alt får jo en ende - også denne trange tid. Så blev det igen en god tid uden de store forandringer, men omkring 1970 blev kommunerne jo slået sammen. Nu blev der inddraget 17 husmandsbrug og bygget skole, børnehave, hal, posthus og alderdomshjem, så hele området skiftede karakter. Desuden blev der bygget parcelhuse og lejligheder. Fra at være et sted, hvor far, mor og børn arbejdede i roer, ved høstet og i høsten, blev området nu en forstad til Ryomgård. Mange af ejendommene er helt opslugt af byen, og af de resterende ejendomme udenfor byen er der i dag privat beboelse".

Hans Madsen